

Fastställt: Kommunfullmäktige, 2026-
xx-xx § x

Gäller för: Bollebygds kommun

Dokumentansvarig: Kultur- och
fritidschef

Dnr:

Biblioteksplan 2026–2030 för Bollebygds kommun

Innehållsförteckning

1. Inledning	3
2. Bibliotekets uppdrag, lagar, riktlinjer och planer	4
3. Utvecklingsområden och målsättningar	5
A. Det öppna biblioteket.....	5
B. Det läs- och skrivfrämjande biblioteket.....	6
C. Det digitala biblioteket.....	7
D. Det lärande biblioteket	7
4. Uppföljning och utvärdering.....	8

1. Inledning

Enligt Bibliotekslagen (SFS 2013:801, 17 §) ska alla kommuner och landsting anta en biblioteksplan för sin verksamhet. Planen antas av Bollebygds kommunfullmäktige. Biblioteksplanen ska ge närmare besked om verksamhetens inriktning och omfattning på ett sådant sätt att medborgarnas möjligheter att påverka gynnas. En viktig del är möjligheten till uppföljning av biblioteksplanens uppsatta mål.

Planen är skriven i bibliotekslagens anda och efterlyser därför en fokusering mot vissa prioriterade grupper. Planen ska vara ett levande dokument som ligger till grund för såväl utvecklingen av biblioteksverksamheterna i kommunen som det dagliga biblioteksarbetet.

Biblioteksverksamheten i Bollebygds kommun är organiserad under utbildningsnämnden och dess förvaltning i enheten för kultur och fritid. Ansvarig för enheten är kultur- och fritidschefen.

Biblioteksplanen för Bollebygds kommun omfattar åren 2026–2030 där samtliga bibliotek i kommunen ingår. Det vill säga huvudbiblioteket i Bollebygd, skol- och folkbiblioteket i Töllsjö och skolbiblioteken på Örelundskolan och Bollebygds skolan.

Från den 1 juli 2025 förstärks och förtydligas skolbibliotekens uppdrag i skollagen. Bland annat krävs det att skolans huvudman tar fram en plan för skolbiblioteken. Bollebygds kommuns plan skolbiblioteken¹ gäller för perioden 2025–2030. Skolbiblioteksplan finns för att vägleda rektorer, pedagoger och bibliotekarier hur kommunens skolbibliotek ska arbeta för läsning och bildning hos barn och unga.

Bollebygds bibliotek samverkar sedan 2023 med Knallebiblioteken². Samverkan innebär bland annat att kommunerna delar bibliotekskatalog samt har ett gemensamt bibliotekssystem.

¹ Skolbiblioteksplan för förskolor och skolor i Bollebygds kommun 2025–2030 (UN2525/9)

² I Knallebiblioteken ingår, förutom Bollebygds kommun, följande kommuner: Borås, Herrljunga, Mark, Svenljunga, Tranemo, Ulricehamn, samt Vårgårda

2. Bibliotekets uppdrag, lagar, riktlinjer och planer

Bibliotekets uppdrag baseras på bibliotekslagen som lyfter fram att biblioteken ska "verka för det demokratiska samhällets utveckling och bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning" samt "främja litteraturens ställning och intresset för bildning, upplysning, utbildning och forskning samt kulturell verksamhet i övrigt." (Bibliotekslag 2 §). Vidare betonas bibliotekens öppenhet och tillgänglighet för alla. Dessa formuleringar ses som grundläggande för biblioteksarbete i Bollebygds kommun.

Kommunens biblioteksplan förhåller sig till följande lagar och planer:

- Bibliotekslagen (SFS 2013:801).
- Skollagen (SFS 2010:800).
- Lag (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter.
- Unesco - Folkbiblioteksmanifest.
- Unesco - Skolbiblioteksmanifest.
- Regional biblioteksplan Västra Götaland 2024–2027.
- Kulturplan Sjuhärad 2024–2027.
- Bollebygds kommuns vision och övergripande mål.
- Kultur- och fritidsplan 2023–2026.
- Skolbiblioteksplan för förskolor och skolor i Bollebygds kommun 2025–2030.
- Plan för språk-, läs- och skrivutveckling

3. Utvecklingsområden och målsättningar

A. Det öppna biblioteket

Biblioteket är ett demokratiskt rum, det är en plats i samhället för människor att trivas och där allas medverkan spelar en viktig roll. I bibliotekslagen 6 § står bland annat att folkbiblioteken ska vara tillgängliga för alla och anpassade till användarnas behov, vilket gör att besökare ska ges möjlighet att påverka medieutbud och kulturaktiviteter.

Biblioteket är en kulturell mötesplats där människor med olika förutsättningar och bakgrund ges likvärdig tillgång till information, kunskap och kultur. Biblioteket vill bjuda in till möten och kunskapsdelning mellan både besökare och personal.

Folkbiblioteken är det enda kommunala offentliga rummet som är öppet för alla. Den rent geografiska tillgängligheten till bibliotek är viktig och likaså den fysiska och kognitiva tillgängligheten till samlingarna inne i biblioteken.

Biblioteksverksamheten bemöter personer med funktionsvariationer utifrån individens behov. Litteratur ska finnas tillgänglig på flera olika språk och i olika former för att alla ska kunna tillgodogöra sig innehållet efter egen förmåga.

Folkbiblioteken finns för lokalbefolkningen i Bollebygd och är flexibla för att kunna anpassas efter användarnas behov, samt plötsliga förändringar i samhället. I en pendlarkommun som Bollebygd är det angeläget att ge möjlighet för alla att besöka sitt bibliotek när det passar. Därför är biblioteket extra mån om att hålla öppet både kvällar och helger. Exempelvis har filialen i Töllesjö Meröppet, vilket innebär att låntagare kan besöka biblioteket även när det är obemannat.

Elever på de kommunala skolorna i Bollebygds kommun erbjuds skolbibliotek bemannade av skolbibliotekarier. För att skapa god samverkan inom professionen arbetar skolbibliotekarierna inom enheten Kultur och Fritid.

Utvecklingsområden och målsättningar

- Fortsätta att utveckla biblioteket utifrån lokalsamhällets behov för att på bästa sätt vara en relevant plats för möten mellan människor, informationshämtning, kunskap och kultur.
- Öka barn och ungas delaktighet i biblioteksverksamheten i enlighet med barnkonventionen.

- Öka tillgängligheten, så att fler har möjlighet att ta del av bibliotekets verksamhet
- Förenkla, tillgängliggöra och synliggöra utbudet av medier både i det fysiska rummet såväl som digitalt.
- Bibehålla den service och närvaro som erbjuds bibliotekets besökare.
- Sträva mot likvärdig tillgång till bemannade skolbibliotek för kommunens skolelever.

B. Det läs- och skrivfrämjande biblioteket

I bibliotekslagen 7 § står det att folkbiblioteken ska främja läsning och tillgång till litteratur. Biblioteken har i uppdrag att främja läsande och skrivande med särskilt fokus på bibliotekets prioriterade målgrupper barn, unga, personer som talar minoritetsspråken eller har annat modersmål än svenska samt personer med funktionsvariationer.

Bibliotekens utbud av medier ska vara anpassat för att spegla samhället, bygga på lokal efterfrågan och vara inspirerande. Dessutom ska utbudet vara enkelt att orientera sig i för användarna. För att komplettera det lokala utbudet samt möjliggöra för fler att låna är kommunens bibliotek en del av samarbetet Knallebiblioteken. Bollebygds bibliotek är fortsatt med i fjärrlånesamarbetet med andra svenska bibliotek.

Tillgången till medier ses i sig som en förutsättning för att kunna främja läsande och skrivande.

Biblioteken ska genom utställningar, programverksamhet och pedagogisk verksamhet bidra till och stimulera intresset för läsning och litteratur. Detta genom exempelvis bokcirklar, författarbesök, högläsning och bokpresentationer med särskilt fokus på målgruppen barn, unga och skolelever.

Biblioteken ska utföra sitt läs- och skrivfrämjande uppdrag i samverkan med externa parter för att kunna nå ut till fler. Samverkan med förskola, skola, anpassad grundskola, äldreboenden, LSS-boenden, lokala föreningar och övriga kommunala verksamheter ingår i bibliotekens grunduppdrag.

Utvecklingsområden och målsättningar

- Fortsatt arbete för att erbjuda ett uppdaterat och utifrån lokalsamhället anpassat utbud av litteratur och medier.

- Öka den litterära programverksamheten för barn och vuxna.
- Bibehålla samverkan med andra parter för att stimulera till läsning och skrivande i kommunen.
- Öka antalet aktiviteter för kommuninvånare med särskilda behov
- Öka kunskapen om tillgänglighetsanpassade medier för kommuninvånare som kan dra nytta av dessa.

C. Det digitala biblioteket

För att kunna delta aktivt i samhället behöver människor känna sig trygga i användandet av de olika digitala kommunikationssätt som används idag. I bibliotekslagen 2 § och 7 § står det att biblioteken i det allmänna biblioteksväsendet ska verka för det demokratiska samhällets utveckling genom att bidra till kunskapsförmedling och fri åsiktsbildning. Samt att folkbiblioteken ska verka för att öka kunskapen om hur informationsteknik kan användas för kunskapsinhämtning, lärande och delaktighet i kulturlivet.

Biblioteket arbetar för att motverka digitalt utanförskap genom att ge människor möjlighet till stöd och kunskap i användandet av digitala verktyg. Detta arbete kommer att utvecklas utifrån de behov som finns och uppkommer i samhället.

Biblioteket är ett utvecklingscentrum i skolan och en viktig resurs för inläring och kritiskt granskande. Förmågan att sätta läsningen i ett sammanhang kopplat till förståelse är viktig.

Utvecklingsområden och målsättningar

- Motverka digitalt utanförskap genom fortsatt arbetet med digitalt stöd.
- Bidra till ökad kunskap om källkritik.
- Utveckla verksamheter som syftar till att synliggöra MIK.³

³ Unesco har definierat ett samlingsbegrepp: medie- och informationskunnighet – MIK. Begreppet innefattar både tekniska och källkritiska delar, den tar också upp vikten av kunskap om den snabbt förändrade medievärlden runt oss, samt att kunna finna, analysera och kritiskt värdera information är avgörande förmågor i medievardagen.

D. Det lärande biblioteket

För att möjliggöra allas lika chans till livslångt lärande så arbetar biblioteket med olika sorters medier och former av information. Personalen ska kunna guida och tillgängliggöra information för bibliotekets besökare med alla funktionsvariationer, i enlighet med bibliotekslagen 4 §. Biblioteket ger besökarna verktyg för att utveckla sitt livslånga lärande och för att kunna ha en kritisk syn på vad de möter på olika plattformar. Bibliotekets samlingar ska ha ett brett utbud av medier och verktyg för människors bildning och skapande, med hänsyn till individers olika inlärningsstilar (t.ex. läsning, rörlig bild, samtal eller att arbeta med händerna).

Biblioteken vill stärka samarbetet både externt och internt. Inom den interna samverkan är fokus på att stärka samarbetet mellan huvudbiblioteket och filialerna. Inom den externa samverkan ligger bibliotekets fokus på att samarbeta med olika parter för att skapa gemensamma lärtillfällen. Detta genom att tillhandahålla verktyg och lokaler till externa parter samt en ökad programverksamhet för besökare.

Samverkan mellan folkbiblioteket och externa parter som arbetar med personer med annat modersmål än svenska ska fortgå och utvecklas för att kunna erbjuda den service som gruppen är i behov av (Bibliotekslag 5 §).

Bibliotekssamverkan inom Knallebiblioteken öppnar för ökad möjlighet till erfarenhetsutbyte och arbete med nätverksgrupper inom delregionen.

Samverkan möjliggör kompetensutveckling inom personalgruppen, vilket på sikt gynnar bibliotekets besökare.

Utvecklingsområden och målsättningar

- Öppna möjlighet för bredare kompetensutveckling för personal.
- Ökad samverkan mellan kommunens bibliotek, samt externa och interna parter.
- Ökat samarbete med Knallebiblioteken.
- Möjliggör för personal att ingå i nätverk för att stärka kompetensen inom verksamheten.

4. Uppföljning och utvärdering

Enligt bibliotekslagen ska kommunen ta fram en plan för sitt biblioteksarbete och dess utveckling. Planen är tidsbestämd till 2030 och ska därefter revideras och

utvärderas. Utvärdering utgör sedan ett av underlagen för en ny biblioteksplan. Enhetschefen för kultur- och fritidsenheten ansvarar för att utvärderingen genomförs.